

[RELACJA + NAGRANIE] Medytacje Areopagowe Karola Wojtyły. Relacja z wykładu George'a Weigela

Katolicyzm europejski był od dawna przyzwyczajony do kościelnego establishmentu. Jan Paweł II wiedział jednak, że te czasy minęły. Alternatywą dla owego zasiedziałego Kościoła nie był ani Kościół sprywatyzowany, ani Kościół jako pewne getto, ani Kościół jakiegoś stronnictwa politycznego, a Kościół powszechny: to właśnie Jan Paweł II nazywał w „Redemptoris missio” „Kościołem misyjnym” – mówił George Weigel w wykładzie z cyklu „JP II Lectures”, organizowanym przez Instytut Kultury św. Jana Pawła II na rzymskim Angelicum.

W czwartek, 9 grudnia odbył się trzeci wykład Instytutu Kultury św. Jana Pawła II na rzymskim Angelicum. Wykład zatytułowany „Medytacje areopagowe Karola Wojtyły: lekcje dla Zachodu XXI w.” wygłosił George Weigel – słynny biograf Jana Pawła II, związany z Ethics and Public Policy Center. W problematykę wykładu wprowadził zgromadzonych na sali oraz przed ekranami komputerów słuchaczy o. Cezary Binkiewicz OP, dyrektor Instytutu Kultury św. Jana Pawła II na rzymskim Angelicum.

We wstępie do swych rozważań George Weigel przywołał słowa wypowiedziane przez Henry'ego Kissingera 2 kwietnia 2005 roku, w kilka minut po śmierci papieża Jana Pawła II, zgodnie z którymi był on postacią emblematyczną dla drugiej połowy XX wieku. Zwrócił przy tym uwagę na niezwykłą zdolność Wojtyły do rozumienia rzeczywistości w kategoriach biblijnych oraz aktualny współcześnie charakter papieskich prognoz na temat kultury Zachodu.

Tematem przewodnim wykładu Weigela były Janopawłowe refleksje wokół fragmentu Dziejów Apostolskich – 17, 16–34, rozgrywającego się na Areopagu, który papież postrzegał jako swoistą metaforę sytuacji Kościoła w postchrześcijańskiej Europie. Podobnie jak św. Paweł wychodził do pogan, tak współcześnie Kościół powinien zwracać się ku ludziom zagubionym i głosić im Ewangelię.

Główna część omawianego wykładu to analiza ośmiu kluczowych kwestii zaczerpniętych z ateńskich medytacji Wojtyły. Jako pierwszą z nich obrał Weigel spotkanie Jerozolimy i Aten i ich wzajemne oddziaływanie. Zwrócił uwagę na przełomowe, zaczerpnięte z tradycji judeochrześcijańskiej, linearne i teleologiczne pojmowanie historii. Z drugiej strony podkreślił wagę zaczerpniętych z filozofii greckiej narzędzi intelektualnych, które nierzadko pomagały oczyszczać chrześcijaństwo z herezji i zabobonu.

*Papież postrzegał Areopag
jako metaforę sytuacji
Kościoła w
postchrześcijańskiej Europie*

Kolejnym, istotnym zdaniem Weigela komponentem Wojtyłańskiej koncepcji Zachodniego sekularyzmu jest

naturalna ludzka skłonność religijna oraz związany z nią problem wiary w „fałszywych bogów”. Przywołana w tym kontekście została encyklika *Fides et ratio*, w której Jan Paweł II wzywał filozofię do „odzyskania śmiałości i ponownego podjęcia namysłu nad Wielkimi Pytaniami”. Pragnął, na wzór św. Pawła zwrócić wrodzony instynkt religijny ludzkości ku prawdziwemu Bogu.

Trzecie analizowane zagadnienie dotyczyło pojmowania Boga jako „samego Istnienia”, jako „Jestem, który jestem” w przeciwieństwie do powszechnego traktowania go w kategoriach „super istoty”. Następnie George Weigel podjął temat przekształceń, jakim uległo rozumienie pojęcia wolności. Przywołał argumentację Wojtyły przeciwstawiającą czystą samowolę dojrzałemu poszukiwaniu Prawdy. Przypomniał także, kluczowe dla myśli autora „Pamięci i tożsamości”, sprzężenie tak rozumianej wolności z odpowiedzialnością. Podkreślił również zaprezentowane w *Centesimus annus* rozwinięcie owego pojęcia od wymiaru jednostkowego po spektrum całego społeczeństwa, pokazując przy tym, jak właściwe rozumienie wolności wpływa na funkcjonowanie systemu demokratycznego.

Kolejnym areopagowym zagadnieniem z medytacji Wojtyły, uznanym przez Weigela za niezwykle istotne, jest ukonstytuowany przezeń „Chrystocentryczny humanizm”, na który składa się głoszona w trakcie całego pontyfikatu nauka o Zmartwychwstaniu oraz Wcieleniu. Weigel przywołał słowa z konstytucji duszpasterskiej *Gaudium et spes*, zgodnie z którymi „Tajemnica człowieka wyjaśnia się naprawdę dopiero w tajemnicy Słowa Wcielonego. (...) Chrystus, nowy Adam, już w samym objawieniu tajemnicy Ojca i Jego miłości objawia w pełni człowieka samemu człowiekowi i okazuje mu najwyższe jego powołanie”.

W dalszej części wykładu George Weigel podjął zagadnienie „miłości potężniejszej od śmierci”, wskazując na nierozzerwalny związek krzyża i zmartwychwstania. Przypomniał, że Jan Paweł II, tak jak i św. Paweł, traktował Boga jako Odkupiciela, który „zwyciężył wszystko”. Kontynuując rozważania nad chrześcijańską miłością, Weigel pokazał, jak w teologii Wojtyły łączy się ona z filozofią daru ofiarowanego z samego siebie i cytuje ponownie *Gaudium et spes*: „Człowiek (...) nie może odnaleźć się w pełni inaczej jak tylko poprzez bezinteresowny dar z siebie samego”. Zgodnie z późniejszymi wypowiedziami papieskimi, człowiek w ten sposób obdarowujący, najpełniej staje się sobą.

Tajemnica człowieka wyjaśnia się naprawdę dopiero w tajemnicy Słowa Wcielonego

Jak wskazał Weigel, medytacje ateńskie obficie czerpią z dorobku Soboru Watykańskiego II, który znacząco

wpłynął na Janopawłowe podejście do ewangelizacji. Stała się ona centralnym punktem jego pontyfikatu. Podkreślił też, że celem Jana Pawła II było wezwanie wszystkich członków kościoła, do bycia uczniami-misjonarzami. Z tą wizją ewangelizacyjną wiąże się również refleksja papieża nad Kościołem powszechnym. Jak mówił Weigel, „Kościół XXI wieku, którego Jana Paweł II miał wizję, miał nie być ani Kościołem jako częścią establishmentu, ani Kościołem stronnictw: ani Kościołem usiłującym wspierać swe roszczenia do prawdy na władzy państwowej, ani też Kościołem związanym z jakąś konkretną partią polityczną. Jak pisał w *Redemptoris missio* – Kościół proponuje, niczego nie narzuca.”

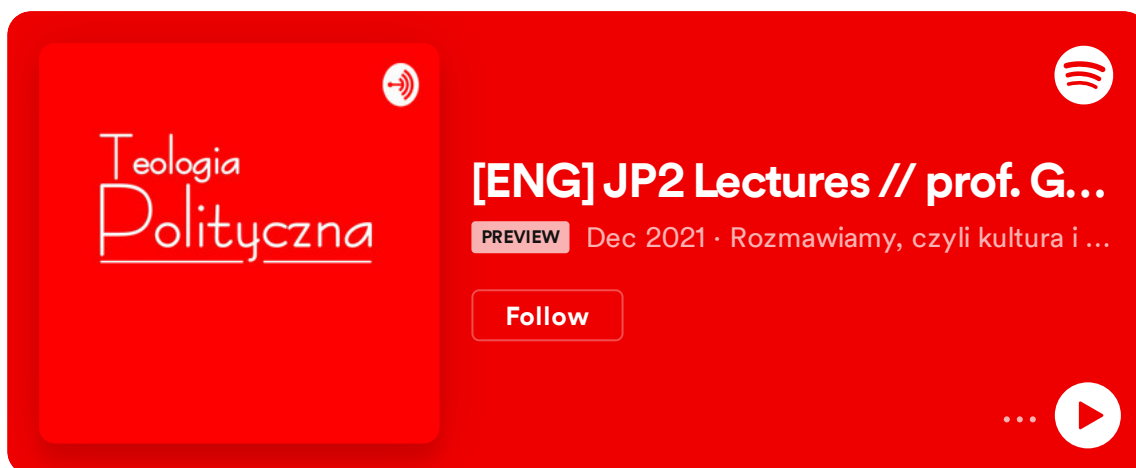
Kościół misyjny według papieża ma zdaniem Weigela „działać publicznie przede wszystkim za pomocą wolnych stowarzyszeń społeczeństwa obywatelskiego. Misyjny, powszechny katolicyzm wieku XXI ma przedstawiać argumenty; nie jest jego zadaniem projektowanie polityki, chociaż kształtowane przezeń argumenty podkreślałyby, że pewne prawa są bardziej od innych zgodne z wolnością przeżywaną w solidarności i dla dobra wspólnego. Powszechny, misyjny Kościół zarysowany w społecznym nauczaniu Jana Pawła II miał operować na głębszym poziomie życia społecznego – na poziomie kulturowego samopoznania. Innymi słowy, Kościół miał być strażnikiem i nauczycielem prawd, które umożliwiają dobre przeżywanie wolności.”

Podsumowując swoje rozważania, George Weigel określił postchrześcijański Zachód mianem post-racjonalności o podstawach utylitarnych. Wskazał jednocześnie, że Jan Paweł II przewidując taki stan rzeczy zaproponował wizję Kościoła powszechnego, który po uprzednim oczyszczeniu samego siebie, miałby szansę spełnić istotną „rolę w odnowieniu przekonań na temat rozumu i prawdy, które były kamieniami węgielnymi kulturowego gmachu Zachodu.”

W opinii George’a Weigela nasza refleksja nad myślą Jana Pawła II i jej areopagowych źródłach nie powinna zatrzymywać się na historyczno-politycznym wpływie, jaki wywarł swym pontyfikatem. Należy pamiętać o tym, że był przede wszystkim „radykałnie nawróconym apostołem chrześcijaństwa i oddanym chrześcijańskim kaznodzieją, który wierzył, że jego apostołstwo i obowiązki duszpasterskie wymagają starannej analizy znaków czasu.”

Zapraszamy na kolejny wykład z serii „Wykładów Janopawłowych”: „A Christian as a Citizen” prof. Andrea Riccardiego, który odbędzie się 21 stycznia 2022r.

Hanna Nowak

***

Informacje o wykładowcach cyklu „JP2 Lectures”:

▣ 22 października 2021 – *Religion as Source of Peace or Unrest in Society?*

Lord John Alderdice – urodzony w 1955 w Ballymena w Irlandii Północnej. Emerytowany kierownik Centre for Resolution of Intractable Conflict (Centrum Rozwiązywania Nierozwikływalnych Konfliktów), które wcześniej założył i prowadził przez wiele lat. W 1996 został wskazany na para dożywotniego w Izbie Lordów, izbie wyższej brytyjskiego parlamentu. W ostatnich trzydziestu latach Lord Alderdice był zaangażowany w niemal każdy aspekt procesu pokojowego w Irlandii. Od 1987 roku, przez 11 lat był przewodniczącym Partii Sojuszu Irlandii Północnej i głównym negocjatorem w porozumieniach wielkopiątkowych z 1998 roku. Lord Alderdice zawodowo jest lekarzem, psychiatrą, zarówno klinicystą i akademikiem.

▣ 18 listopada 2021 – *The Phenomenological Openness of Revelation*

Prof. Jean-Luc Marion – urodzony 3 lipca 1946 roku w Meudon we Francji. Historyk filozofii, fenomenolog i teolog rzymskokatolicki. Wykładał na Sorbonie oraz na Uniwersytecie Chicago. W 1992 roku otrzymał Grand Prix du Philosophie de l'Académie Française, a w roku 2008 Karl-Jaspers Preis. Jean-Luc Marion jest byłym uczniem Jacquesa Derridy, którego dzieła opierały się na teologii mistycznej, fenomenologii i filozofii nowożytnej. W listopadzie 2008 został

wybrany do Akademii Francuskiej, jako *immortel* zasiadł na fotelu nr 4 w miejsce zmarłego kardynała Lustigera. Napisał wiele książek, między innymi *Bóg bez bycia* czy też *Będąc danym. Esej z fenomenologii donacji*.

▣ **21 stycznia 2022 – *Giovanni Paolo II: eccezione o illusione?***

Prof. Andrea Riccardi – urodzony w 1950 roku w Rzymie. Włoski historyk, profesor i polityk. Jest profesorem historii współczesnej na Uniwersytecie La Terza w Rzymie, nauczał również na Uniwersytecie Bari. Kilka uniwersytetów przyznało mu tytuły honorowe w uznaniu za zasługi w dziedzinach kultury i historii. Uzyskał międzynarodową rozpoznawalność dzięki założeniu w 1968 roku Wspólnoty Sant’Egidio. W roku 2011 objął stanowisko ministra współpracy społecznej krajowej i międzynarodowej w rządzie, na czele którego stanął włoski premier Mario Monti. Urząd ten sprawował do 28 kwietnia 2013.

▣ **17 lutego 2022 – *Virtue, Integralism and the Priority of the Social in Catholic Political Thought***

Prof. John Milbank – urodzony w 1952 roku w Kings Langley w Anglii. Jest emerytowanym profesorem na Wydziale Teologii i Religioznawstwa Uniwersytetu w Nottingham, pełni funkcję prezesa Centrum Teologii i Filozofii. Jest najważniejszym reprezentantem kierunku myśli znanej jako Radical Orthodoxy. Charakterystyczną cechą tego ruchu jest przekraczanie konwencjonalnych granic między teologią, filozofią, polityką i teorią socjologiczną.

▣ **17 marca 2022 – *Christianity and Culture: A Truly Christian Life Bears Witness to Christ***

Carl A. Anderson – amerykański prawnik, trzynasty Najwyższy Rycerz Zakonu Rycerzy Kolumba - największej na świecie katolickiej organizacji świeckiej o charakterze charytatywnym zrzeszającej obecnie około 2 milionów członków. od 1983 do 1987 roku pracował w biurze Prezydenta Stanów Zjednoczonych. Był specjalnym asystentem prezydenta i pełnił funkcję dyrektora White House Office of Public Liaison. Od 1983 do 1998 roku jako profesor wizytujący wykładał prawo rodzinne w Papieskim Instytucie Studiów nad Małżeństwem i Rodziną im. Jana Pawła II przy Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie. W 1988 roku został zastępcą prezydenta i pierwszym dziekanem nowo powstałego oddziału Wyższej Szkoły Teologicznej w Waszyngtonie,

znajdującej się obecnie przy Katolickim Uniwersytecie Ameryki. W 1998 roku papież Jan Paweł II mianował go członkiem Papieskiej Akademii *Pro Vita*. Jest autorem bestselleru New York Timesa *Cywilizacja miłości: Co każdy katolik może zrobić aby zmienić świat*.

▣ **7 kwietnia 2022 – *Non-Germanic Central Europe: can Christian Europe survive without it?***

Ewa Thompson – urodzona w 1937 roku w Kownie (obecnie Litwa), profesor slawistyki na Uniwersytecie Rice (Houston). Laureatka nagrody Związku Pisarzy Polskich na Obczyźnie za upowszechnianie kultury i literatury polskiej w świecie (2015). Autorka pracy *Trubadurzy imperium. Literatura rosyjska i kolonializm* (2000). Jej książki i artykuły są tłumaczone na język polski, ukraiński, białoruski, rosyjski, włoski, chorwacki, czeski, węgierski i chiński. Praca *Zrozumieć Rosję. Święte szaleństwo w kulturze rosyjskiej* została przetłumaczona na chiński i opublikowana w Hongkongu w 1995, w Pekinie w 1998 oraz 2015 roku. W 2019 roku książkę w polskiej wersji językowej wydała „Teologia Polityczna”.

▣ **18 maja 2022 – *John Paul II as Statesman: Lessons for 21st-Century World Politics and Vatican Diplomacy***

George Weigel – urodzony w 1951 roku w Baltimore, filozof i teolog katolicki, autor kilkudziesięciu książek, z których większość przetłumaczono i wydano również w Polsce – m.in. dwutomową biografię Jana Pawła II pt. *Świadek nadziei* oraz *Kres i początek*. Prowadzi Katedrę Studiów Katolickich Williama E. Simona w Ethics and Public Policy Center w Waszyngtonie. Odznaczony papieskim Krzyżem *Pro Ecclesia et Pontifice* oraz polskim Złotym Medalem „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”.

▣ **9 czerwca 2022 – *John Paul II and Philosophy***

Prof. Stanisław Grygiel – urodzony w 1934 roku w Zembrzycach - polski filozof, filolog i wykładowca. Współzałożyciel kwartalnika „*Il Nuovo Areopago*” i do 2002 roku jego redaktor naczelny. W latach 1980-1983 był dyrektorem Polskiego Instytutu Kultury Chrześcijańskiej. Od 1981 był wykładowcą filozofii człowieka

na Papieskim Uniwersytecie Laterańskim w Rzymie, gdzie kierował katedrą Karola Wojtyły na antropologii filozoficznej na Papieskim Instytucie Jana Pawła II. Był konsultorem Papieskiej Rady ds. Rodziny. W 1991 jako konsultor był uczestnikiem Synodu Biskupów dla Europy; po raz drugi uczestniczył w nim w roku 1999 wraz z małżonką.

*

Instytut Kultury Św. Jana Pawła II jest interdyscyplinarną instytucją naukowo-dydaktyczną powołaną na Wydziale Filozofii Papieskiego Uniwersytetu Św. Tomasza z Akwinu (Angelicum) w Rzymie w stulecie urodzin Jana Pawła II. Misją Instytutu jest refleksja nad najważniejszymi problemami współczesnego Kościoła i świata inspirowana życiem i myślą św. Jana Pawła II. Celem Instytutu ośrodka jest więc nie tylko badanie dorobku Wielkiego Papieża, ale również myślenie wraz z nim o najważniejszych sprawach kultury duchowej, a więc np. solidarności, miłosierdziu, sztuce chrześcijańskiej, miejscu Kościoła we współczesnym świecie czy kryzysie duchowym Europy. Instytut jest współprowadzony przez Fundację Świętego Mikołaja (wydawcę Teologii Politycznej) i w całości finansowany przez prywatnych darczyńców z Polski. Zapraszamy serdecznie do ich grona.

[KLIKNIJ](#) i dołącz do grona fundatorów Instytutu Kultury Św. Jana Pawła II w Rzymie

[Myśląc z Janem Pawłem II. Relacja z inauguracji Instytutu Kultury św. Jana Pawła II w Rzymie](#)

[List Papieża Franciszka na inaugurację Instytutu Kultury św. Jana Pawła II w Rzymie](#)

[Myśl Jana Pawła II jest zbyt ważna, by zamknąć ją w muzeum. Przemówienie Dariusza Karłowicza na inauguracji Instytutu Kultury św. Jana Pawła II](#)

Otwieramy „akademicki pomnik” dla św. Jana Pawła II. Rozmowa z rektorem Angelicum o. Michałem Paluchem OP

Kard. Stanisław Ryłko: Instytut Kultury to bijące serce Uniwersytetu

O. Serge-Thomas Bonino OP: W duchu żywego tomizmu

Dariusz Karłowicz zaprasza do wspólnego budowania Instytutu Kultury Św. Jana Pawła II

Start JP2 Studies, wykład Lorda Alderdice'a i wystawa fotografii Adama Bujaka

Fot.: Fabio Pignata; Don Elvir Tabaković, Can. Reg